

KANSALLISARKISTO

Tiedon huoltovarmuus turvatumppi tulevaisuus –hanke Mitä tiedon huoltovarmuus on? Matti Ritakallio

KANSALLISARKISTO

Etelä-Savon
maakuntaliitto

Euroopan unionin
osarahoittama

Mitä on tiedon huoltovarmuus?

- Käsitettä ei ole määritelty ja sen merkitys riippuu asiayhteydestä.
- Käsitettä esimerkiksi analysoitu [IRWIN-tutkimushankkeessa](#).
 - Harri Jalosen määritelmä: *”Tiedon huoltovarmuus voidaan nähdä yhteiskunnallisena kyvykkyytenä, joka luo edellytyksiä tietoperustaiselle päätöksenteolle.”*
 - Osa kansallisen turvallisuuden kokonaisuutta.
- Yhteiskunnan turvallisuusstrategia: Valtioneuvoston periaatepäätös
 - s. 137: *”Tavoitteena on varmistaa kulttuuripalveluiden toiminta sekä kulttuuriomaisuuden ja arkistotietovarantojen säilyminen kaikissa turvallisuustilanteissa.”*
- Suomen kyberturvallisuusstrategia 2024–2035
 - s. 26: *”Pilari 1: Osaaminen, teknologia ja TKI: Kansallisesti merkittävien tietovarantojen luottamuksellisuus, eheys ja saatavuus kaikissa tilanteissa on tärkeä osa kyberresilienssiä. Kvanttiteknologian kehittyminen uhkaa murtaa nykyaikaiset salausalgoritmit ja vaarantaa kansallisesti suojattavat tietoineistot.”*
 - s. 27 Pilari 3: Varautuminen: *”Elintärkeät toiminnot sisältävät muun muassa kybertoimintaympäristön kannalta kriittisen infrastruktuurin, tietovarannot, julkiset palvelut sekä huoltovarmuuden.”*

Tiedonhuoltovarmuus ja arkistointi

- Tiedon elinkaaren alkuvaiheessa tuotetut ominaisuudet seuraavat arkistoitavia tietoja myöhemmin arkistovaiheeseen.
- Tiedon todistusvoimaisuus turvataan, kun siihen kiinnitetään huomiota tiedon elinkaaren kaikissa vaiheissa.
- Tähän pyritään myös arkistoinnin keskeisillä toimenpiteillä;
 - arkistoinnin suunnittelulla ja kehittämisellä,
 - arkistollisen arvon määrittelyllä,
 - metatietojen tuottamisella ja arkistokuvailulla, elinkaarenhallinnalla,
 - arkistointitavan hallinnalla sekä arkistopaikan hallinnalla,
 - arkistoidun tiedon säilyttämisellä.

Tiedonhallinta ja arkistointi

- Arkistoinnin toimenpiteet ovat osa tiedonhallintaa, joka on huomattavasti laajempi käsite kuin pelkkä arkistointi tai asiakirjahallinta.
- Tiedonhallintaan sisältyvät tietoprosessit, joilla hallitaan tietoja niiden koko elinkaaren ajan eli muodostumisesta joko hävittämiseen tai arkistointiin. Myös tietoturvallisuus on osa tiedonhallintaa.
- Tiedonhallinnan ja arkistoinnin tavoitteena on varmistaa, että tieto on todistusvoimaista, ymmärrettävää ja käyttörajoitustensa mukaisesti käytettävissä koko elinkaarensa ajan.
- Kun tiedon huoltovarmuutta peilaa arkistointiin ja tiedonhallintaan, käsitteen voi mielestäni määritellä seuraavasti:
 - Tiedon huoltovarmuuden toiminnan tavoitteena on, että yhteiskunnallisesti merkittävä tieto säilyy todistusvoimaisena (eli on luotettavaa, autenttista, eheää ja käytettävää).
 - Tiedon huoltovarmuus on tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, joka kohdistuu tietyn toimijan tietovarantoon tai siihen sisältyvään tietoaaineistoon.

Mihin tiedon huoltovarmuus kohdistuu?

- Mielestäni toiminnan kohteen osalta on puhuttava tietoaineistosta tai tietovarannosta.
- [Laki julkisen hallinnon tiedonhallinnasta](#) (906/2019).
- [Yhteiskunnan turvallisuusstrategia](#) ja [Suomen kyberturvallisuusstrategia](#).
- [Valtioneuvoston päätös huoltovarmuuden tavoitteista](#) (568/2024).
 - Konkreettisempaa puhua tietovarannosta ja nähdä arkisto tietovarantoa vastaavana laajempänä loogisena kokonaisuutena.

Mitä tiedon huoltovarmuus edellyttää?

- Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa todetaan, että kokonaisturvallisuuden toiminnan lähtökohdat ja perusta muodostetaan normaaliolojen järjestelyistä ja lainsäädännöstä (velvoitteet).
- Hyvin toteutettu tiedonhallinta luo myös edellytykset semanttiselle yhteentoimivuudelle — sille, että eri järjestelmissä ja organisaatioissa hallittu tieto on ymmärrettävää ja käytettävissä myös muiden toimijoiden tarpeisiin, kun kyseessä on yhteinen tietovaranto tai monitoimijaprosessi.

KANSALLISARKISTO

www.kansallisarkisto.fi

@kansallisarkisto

@kansallisarkist